

Nr 152.

Av herr **Pers**, *angående statens bistånd till utdikning av sådana vattensjuka marker, som äro tjänliga för skogsbörd.*

Hur vårt folks framtid kan komma att gestalta sig i ekonomiskt och i sammanhang därmed även i kulturellt avseende, därom är det icke gott att göra sig någon föreställning, som har sannolikhet att träffa det rätta. Allt för många oberäkneliga faktorer äro därvid att taga i betraktande. Ett torde dock vara alldeles visst, nämligen att naturtillgångarna komma att alltjämt spela en framträdande roll för vårt folks försörjning, liksom för dess arbetsmöjligheter och dess varuutbyte med andra folk.

Under de senare åren ha åtskilliga omständigheter inträffat, som inrikta tanken på vilka naturtillgångar vi ha, hur vi kunna taga tillvara och förmera dem och hur vi måhända kunna skaffa oss nya.

En av våra allra mest betydelsefulla naturtillgångar är givetvis skogarna. De äro av betydelse för vår dagliga hushållning, som förbrukningsvara för fabrikation och hantverk av olika slag och som exportartikel, d. v. s. som bytesvara för erhållande av andra varor utifrån. Produktionen av skog är huvudsakligen en naturens gåva. Så småningom har dock praktik och vetenskap kommit underfund om, att vi kunna främja eller hämma skogsväxten genom ingripande i naturens arbete. Själva avverkningen kan utföras så, att markens produktion främjas, men den kan också ske så, att den återhåller naturens produktiva krafter under lång tid framåt. I arbetet för utforskandet av hithörande förhållanden intager statens skogsförsöksanstalt ett hedrande rum. Statsmakterna ha därjämte genom lagstiftning tagit sig an skogsvården på ett sätt som lovar det bästa för framtiden.

Genom den under de sista åren utförda riksskogstaxeringen ha vissa förhållanden angående våra skogar fått en belysning, som kan bli av det största värde. Det är på ett av dessa, som jag vill fästa riksdagens uppmärksamhet.

Riksskogstaxeringens närmaste uppgift var ju att skaffa besked om skogsbeståndets mängd och allmänna tillstånd. Därjämte upptogos uppgifter om markens beskaffenhet och andra faktorer för produktion av skog. Bland dessa var en arealinventering som upptar förutom produktiv skogsmark även »areal skoglös torvmark», alltså »kärr, starrmyrar, rismossar». Denna skoglösa areal uppdelas i »dikningsbar, möjligen dikningsbar och ej dikningsbar». Uppgifterna innehållas i en från skogsförsöksanstalten erhållen tabell, som bifogas som bilaga. De äro delvis preliminära men torde vara fullt belysande för ändamålet ifråga.

Jag tillåter mig anföra några av de uppgifter, som framgå av tabellen.

Det är sju län, som uppgifterna omfatta, varvid två av dem, Kalmar och Västerbottens, icke blivit fullständigt undersökta och de ej undersökta delarna naturligtvis icke medtagits. Dessa län ha en sammanlagd areal skoglös torvmark på icke mindre än 232 kvadratmil, utgörande i genomsnitt omkring 15 procent av hela det undersökta områdets landareal. Enligt undersökningens uppdelning skulle av denna skoglösa, vattensjuka mark 66 kvadratmil vara dikningsbar och acceptabel för skogsbörd. Möjligen dikningsbar i den mening, att skogsbörd icke med säkerhet skulle kunna där åstadkommas, är en areal av 75 kvadratmil. Slutligen betecknas en areal av 91 kvadratmil som ej dikningsbar, d. v. s. den skulle vara oduglig för skogsodling.

Här ha vi alltså inom räckhåll för skogsproduktionen en areal av ett medelstort svenskt läns storlek. Likväl är det endast sju av landets 24 län som sålunda äro undersökta. Utanför finnas län med så goda växtlighetsförhållanden för skog som Värmlands och Gävleborgs län och flera andra. I genomsnitt torde förhållandena i de län, som icke beröras av uppgifterna, vara ungefär sådana som de som ingått i den här ifrågavarande undersökningen. I det hela torde man kunna antaga, att det rör sig om 200 kvadratmil mark, som med säkerhet skulle genom avdikning kunna förvärfvas för skogsproduktion, vilken areal nu är ett ofruktbart impediment, döda områden, som äro en tunga för den befolkning, som har dem inom området för sin verksamhet.

Man kan och bör naturligtvis stanna vid dessa av sakkunskapen i näraste hand för skogsodling användbara områden. Men det säger sig självt, att i mån man lägger dessa under kultur närmar man sig möjligheten att komma även de i odlingsavseende näst intill liggande in på livet. Med vunnen kunskap och erfarenhet finner man större möjlighet att avvinna även dessa arealer en nyttig produktion, närmast skogsbörd.

Frågan uppställer sig, om det är skäl för landet att inrikta sig på att förvandla, låt oss säga, 200 kvadratmil oduglig och improduktiv mark, till duglig och produktiv sådan.

Till en början må det sägas, att vi äro inne ett stycke på den vägen. Våra sjösänkningar, odlingsföretag av olika slag, som avse vattenskadad mark, anslagen till bäckrensningar och andra åtgärder för motverkande av försumpning av skogsmark, allt detta går ut på att vinna ny mark för produktionen eller att förbättra sådan som är mindre lämplig för ändamålet eller hotar att försämrast. Hela vår skogslagstiftning går ju ut på att hålla marken uppe i största möjliga produktionsförmåga. Det ligger då nära till hands att indraga de mellanliggande ofruktbara markerna i samma strävan och om möjligt få dem upp i samma dignitet. Talrika exempel visa ju också, att utmärkt skogsbörd på kort tid vunnits på sådana marker.

Strävandet att göra fruktbart land av ofruktbart är allmänmänskligt. Två av Europas idogaste folk ha upptagit ett sådant arbete i stor utsträckning. Det är danskarna och holländarna. År efter år lägges den ena

kvadratmilen efter den andra av den ofruktbara jydiska heden under skogskultur. Likaså erövra holländarna den ena kvadratmilen efter den andra från havet och göra sjöbotten till fruktbart land. Hollands tätast befolkade och rikaste trakter äro sumpmarker, som kultiverats av det företagsamma folket. I grunden är det samma strävan, som driver fram de konstgjorda bevattningarna av de varma ländernas öknar för att göra dem tillgängliga för naturens alstringskraft och mänsklig bebyggelse och kultur.

Om man med dessa fakta för ögonen är benägen att bejaka frågan, om det allmänna bör inrikta sig för främjande av här ifrågasatta uppgift, så måste man dock inse, att det kräves ett betydande förarbete, innan man kan gripa sig an med verket. Med hänsyn till ändamålet måste vetenskapsens hittills vunna resultat mobiliseras och insättas i dess rätta sammanhang. Sannolikt finnas där dunkla punkter, som behöva klarläggas. Lyckligtvis ha vi i skogsförsöksanstalten ett arbetsinstrument för ändamålet, som redan utträttat åtskilligt och som kan göra ännu mer.

En annan grupp av problem erbjuder äganderätten och vad som står i samband med den. Närmast ligger det till hands, att staten dikar ut sina egna till skogsbörd tjänliga vattensjuka marker. Det kan ifrågasättas, om icke detta vore en mera tilltalande skogspolitik, än att köpa in avverkade skogsmarker och därmed undandraga dessa från den privata verksamheten. Andra allmänna skogar såsom häradsallmänningar, ecklesiastika skogar m. fl. torde också böra äga företräde. Arten och beskaffenheten av det stöd, som staten kan finnas böra ge privata ägare för avdikning av sådan mark, som här är i fråga, måste också bli föremål för ingående övervägande. Likaså de förhållanden som sammanhänga med att äganderätten till sådan mark kan vara fördelad på många händer och måste för utdikningen och den fortfarande vårdens bilda samfälligheter.

En annan synpunkt, som redan vid den förberande behandlingen torde böra beaktas, är, att kultivering av dessa marker bör förläggas huvudsakligen till de delar av landet, som ha en något så när tät befolkning och ett vägnät, som lättar åtkomsten och eftersynen av markerna, och där både husbehovet av skogsprodukter och efterfrågan på dessa som underlag för hantverk och fabriksverksamhet öka utsikten till att utläggen bli lönande.

Det är en stor sak, som lägges fram till riksdagens beaktande. Den kan ej avgöras utan vidare, utan den kräver ingående förberedelse och noggrant övervägande. Men den är av den vikt, att den icke bör uppskjutas till en oviss framtid. En enskild torde icke kunna framlägga förslag som leda till resultat. Blott Kungl. Maj:t kan åvägabringa erforderlig utredning och den överblick på frågan, som är nödvändig för ett gott resultat. Om riksdagen ställde ett belopp till Kungl. Maj:ts förfogande för utredningsarbetet, skulle detta vara ett understrykande av dess uppfattning om sakens vikt och betydelse.

Jag tillåter mig att, på grund av vad jag här anfört, hemställa,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t an-
hålla om utredning och förslag angående statens bistånd
till utdikning av sådana vattensjuka marker, som äro
tjänliga för skogsbörd, och för ändamålet ställa ett an-
slag av 50,000 kronor till Kungl. Maj:ts förfogande.

Stockholm den 22 januari 1926.

And. Pers.

Bilaga.

Resultat från riksskogstaxeringen.

L ä n	Areal skoglös torvmark (kärr, starrmyrar, rismossar)								
	inalles		d ä r a v						
	kvadrat- kilo- meter	procent av land- areal	dikningsbar		möjlig dikningsbar		ej dikningsbar		
			kvadrat- kilo- meter	procent	kvadrat- kilo- meter	procent	kvadrat- kilo- meter	procent	
Jönköpings.....	1,726	16.2	348.7	20.2	346.9	20.1	1,030.4	59.7	
Kronobergs.....	1,606	18.0	538.0	33.5	441.7	27.5	626.3	39.0	
Kalmar {	norra delen.....	178	3.35	57.8	32.5	52.0	29.2	68.2	38.3
		södra delen exkl. Öland	248	5.78	54.3	21.9	53.3	21.5	140.4
Kopparbergs	4,792	17.0	819.4	17.1	2,170.8	45.3	1,801.8	37.6	
Jämtlands (preliminär uppgift)	8,222	17.2	2,236.4	27.2	2,557.0	31.1	3,428.6	41.7	
Västernorrlands (preliminär uppgift)	2,695	11.2	878.6	32.6	1,121.1	41.6	695.3	25.8	
Västerbottens (kustlandet, preliminär uppgift)	3,805	19.4	1,674.2	44.0	787.6	20.7	1,343.2	35.3	